

היצירות של גרישא דולארים על הקיר

תיהם וביקשו את הכרטיסים. הם נשרפו. (בתל-אביב נשרפו ביום החמישי השבוע, אחרי חצות, מכוניות של פועלים מעזה, שהיו חבויות באתר-בנייה רחוב טרומפלדור. תרי סר פועלים מעזה, שיטנו באתר, קפצו מהחלונות וניצלו. המכוניות והפועלים היו שם מפני שלא העזו לחזור לעזה כל עוד נמשכת השבייה. יתכן כי המכוניות נשרפו בידי קנאים יהודיים. יתכן שנשרפו בידי פעילי האינתיפאדה.)

פעיל בעזה, שנשאל על מפירי-שבייה אלה, משך בכתפיו. "תמיד יש כאלה", אמר, "השכאב ילמד אותם".

● ביחדין עממי

ה שבאב מלמד הרבה דברים. בעניין הסמים, למשל.

כמו מילחמת-השיחור האלג'ירית בש"ע, הבריוה האינתיפאדה מילחמה על השי" מוש בסמים. המניעים הם לאומיים ודתיים, ויש גם שיקול מעשי: סחר-הסמים יוצר קשר עם ישראלים ומאשרות של חסיתה. מי שידוע כסוחר-סמים, מקשים על דלתו בלילה ומוזהרים אותו. חזר לסורו, מקשים שוב. בפעם השלישית באה חוליית הוצאה לפועל, ומרביצה לאיש. כאשר הצעקת נש מעות בשכונה, באמצע הלילה, יודעים הכל את פשר הדבר.

כך גם הטיפול במשתפי-פעולה — מונח המסמן בעיקר סוכנים של השב"כ. הם מהווים את המכשיר העיקרי של הכיבוש. בעיני האינתיפאדה הם בוגדים, המוסרים את נכר עמם למוות ולמאסר. (לא במיקרה, גם אצל היהודים אין השמצה נוראה יותר מאשר "מוסר").

כאשר מתגלה סוכן, מזהירים אותו. לא שעה לאזהרה, מכים אותו. במיקרים קיצוניים הוא מוצא להורג.

מי מחליט? איך יודעים? "יש בתידין", אמר פעיל, "פועלים רק כשיש ביטחון גמור שההאשמה נכונה. אחרי כל ביצוע של פסקדין יש על כך הודעה רשמית על הקירות".

● שפתיים לכותל

ה קירות של עזה מספרים את כל הסיפור. נדמה שאין מטר מרובע אחד ברי צועה כולה שאינו מכוסה בכתובות.

יש הודעות של האירגונים השונים — החל בחזית הדמוקרטית השמאלית וכלה בג'יהאד המוסלמי. כל אחד בצבע המיוחד שלו.

יש הודעות של הנהגת האינתיפאדה. יש מידע על ימי-שבייה, הוראות לפעולות. יש כתובות החתומות עליידי "אלי-ג'ייש אל-ישעי-ביה" (הצבא העממי) ועליידי "מאמס"

מרות זו נשברה עתה. כל מורה יודע כי התלמידים שלו נושאים על גבם את המל"תמה. אין הוא יכול לתת להם פקודות. אך אין הוא מסוגל לפעול ולחנך במיסגרת דמוקרטית, כי לא הוררך לכך עדיין. רוב המורים מסתפקים עתה בניסיון לעזור לתלמידיהם לעבור את הבחינות, אף שראשם וזמנם לא היה נתון ללימודים. זה נעשה בר"רכים כשורות ולא-כשורות. זהו חלק מהאינתיפאדה.

● ל"ג בעומר פלסטיני

איך זה סועל? מדוע אין השילטון הישראלי מסוגל להבין מה מתרחש בשטח, ולא כל שכן לפעול נגד זה באופן יעיל?

פרשת הכרטיסים המגנטיים מעידה על השיטה. למישהו במימשל היה רעיון גאוני. לער"בים יש מישפחות גדולות. כדי להתפרנס הם צריכים לעבוד. העבודה היא בישראל. הנה מכשיר פשוט לשכירת האינתיפאדה.

רישמית נאמר כי יונפקו כרטיסי-עבודה מגנטיים לערבים שלא ביצעו עבירות ביטחוניות ופליליות. הם יקבלו כרטיסים, וכך יוכלו להיכנס לישראל באופן חופשי ולעבוד בה.

אמנם היתה בכך הכרה שרצועת-עזה (ואחר-כך גם הגדה המערבית) הן חוץ-לארץ. אבל המטרה קידשה את האמצעי.

למעשה מהווה הכרטיס המגנטי אמצעי של שליטה וסחיטה. הוא נשלל מכל מי שאינו מוצא חן בעיני המימשל או השב"כ, מי שאינו משתף-פעולה, מי שיש חשד לגביו או לגבי ילדיו. זהו מכשיר אידיאלי לגיוס סוכנים מאונס, להפעלת לחץ על כל בני המישפחה. אם הילד זורק אבן, המישפחה תרעב.

למעשה קרה משהו אחר. השבאב הסתובב בשטח וראה מי מקבלים את הכרטיסים. בלי להקיש על דלתותיהם וביקשו את הכרטיסים. למחרת היום נערכו בכמה מקומות מדרות והכרטיסים נשרפו בטכס חגיגי, מין "ל"ג בעומר פלסטיני".

אחר-כך הכריזה הנהגת האינתיפאדה בע"זה על איסור-יצאה מן הרצועה במכוניות, במשך 10 ימים.

נקודת-המעבר בארו היתה שוממה ככל שעות היממה. השיירה האינסופית של מכוניות, שמשתרכת ברד-כלל מעזה ועד תל-אביב, נעלמה כלא היתה. כמעט איש לא העז לצאת.

אחרים העזו. כמה מכוניות המקו החוצצה לפני עלות השחר. קבוצות של הולכי-רגל עברו את הגבול, מתוך תיקווה שקבלנים יש ראליים יאספו אותם. השבאב עמד והסתכל בלילה, כשחזרו העוברים, הקישו על דלתו

עזרה: פליאנטה אחרת

אורי אכורי וענת סר גוסטי

הילד הולך מהבית, משתתף בהפגנות. מת-עמת עם חיילים, זורק אבנים. יכול לקרות לו משהו נורא. מכיוון שהאב איננו, רק אחמד יכול להשפיע עליו.

אחמד דיבר איתו. "מה אתה רוצה?" הת-פרץ הילד, "שיגידו עלי שאני משתף-פעולה? שיגידו שאבא שלי משתף-פעולה?"

כעבור כמה ימים טילפנה אמו של צאלח בהתרגשות רבה לאחמד. "אנא, בוא מיד" התחננה. אחמד מיהר לבית אחותו. היא סיפרה לו שצאלח היה שוב בהפגנות. "מה אעשה אם ייהרג או ייעצר? מה אגיד לאבא שלו?"

אחמד לקח את הילד והטיף לו. אבא איננו בארץ, אמא מודאגת: הוא הרוח אחמד, ככך המישפחה הקרוב ביותר, חש באחריות. הוא אוסר עליו להשתתף בהפגנות.

"אני לא מקבל ממך פקודות", אמר הילד. "אבל אילו היה פה אביך, הוא היה אומר לך אותו הדבר!"

"בעניין הזה אני לא מקבל פקודות גם מא"בא. רק אברעמאר (יאסר ערפאת) יכול להגיד לי להפסיק". האינתיפאדה שינתה את החברה הפלסטינית עד ללא-הכר. נשברה הסמכות של ה"אב, זו שהיתה פעם עמוד-התווך של החברה. הבנים העומדים בחזית היומימית, המחרפים את נפשם, מאשימים את דור ההורים בכך שמכר את המולדת.

הכל מרברים על "השבאב" כנכוד ובהע"רצה. "שבאב" פירושו נוער. כיום זה מושג הכולל את הכל: את כוחות-האינתיפאדה, את הפעילים, המוציאים-לפועל, הכוח הטמיר, הנמצא בכל מקום, הנושא על גבו את עול המילחמה הזאת. לשום אב ואם אין השפעה על בניהם. כל אב ואם מתגאים בהם.

● היבול העיקרי: ילדים

ה שבאב נמצא בכל מקום. הוא מוכן לכל דבר.

נדמה כאילו הדבר היחיד הצומח ברצועה צחיחה ושכוחת-אל זו הוא ילדים. בכל צומת-שבילים בג'באליה, בכל רחוב עלוב בחאן יוניס, מסתובבים המוני-ילדים. הם יכיר לים להתאסף בקלות, להתפור בקלות. הם מאומנים. לא הילדים הזורקים את האבנים הם הנכנסים לבית-הסוהר, העירה אחת הא"מהות. הזורקים יודעים איך לברוח, ומכינים להם מראש דרכי-המלטות.

כולם, כך נדמה, מגויסים. אין להם שום דבר אחר בראש. אין עליהם מרות אלא המ"רות המיסטריות של האינתיפאדה.

למורים אין מרות. המורים הפלסטינים התחנכו במערכת סמכותית. כמו כל המורים בעולם הערבי, הם פעלו עד כה בבית-הספר שהעניק להם מרות מוחלטת.

בלילה, נקישות בדרת. לא הנקישות הרועמות של החיילים. נקישת עדינה, שהכל יודעים את משמעותה.

עקרת-הבית זורקת על עצמה חלוק וממי הרת לפתוח. בחוץ עומרים שני צעירים, ה"חומקים במהירות פנימה.

"יש עוצר בג'באליה, צריכים אוכל". האשה ממחרת למטבח, לוקחת מכל הבא ליד. כל מה שיש. סוכר, אבקת-חלב. הצעירים אומרים תודה ונעלמים. האשה חוזרת למיטה. היא יודעת שכל השכנים ינהגו כמוה, ושתוך כמה שעות, עוד לפני עלות השחר, כל המזון ימצא את דרכו אל תוך השי"כונה הנצורה, למישפחות הנצרכות.

המהפכה האמיתית היא אצל הפלטים, מספר צעיר, יש פסיכולוגיה של פלטים. הם רוצים עוד ועוד. הם התרגלו במשך השנים לקחת את הכל ולבקש יותר. אף פעם לא היה להם רי.

עכשיו זה השתנה לגמרי. כשאתה בא אל מישפחת-פלטים בעוצר ומביא להם אוכל, אסיה-מישפחה תגיד לך: "אל תיתן לי. לנו עוד יש. אבל לפטמה, שם בפנינה, אין. יש לה רק ילדים קטנים בבית. את כל הגברים לקחו. אז נתנו לה".

● שדה-הקרב

ה ודי האינתיפאדה האמיתית. היא מת-חוללת בנפשם של הפלסטינים — בנפש היחיד ובנפש הציבור כולו. זהו שדה-הקרב האמיתי.

בישראל שמים לב ל"תקריות" — עימור תים בין הצבא וה"שבאב", הורגים, פצועים. לכן מתכוונים כאשר אומרים, "היה יום חם" או "שרר שקט בשטחים".

אבל האבנים ובקבוקי-הנבערה הם רק תוצאות-לוואי. הם מלווים את האינתיפאדה. אבל לא הם האינתיפאדה. האינתיפאדה היא דבר הרבה יותר עמוק — תהליך נדיר, מפליא מבחינות רבות.

מנהיגי ישראל ואלניה אינם מבינים את התהליך. כלייהת-אורות אינם מודעים לו, ועל כן אינם מסוגלים למסור לציבור היש"ראלי תמונה אמיתית. עזה, השוכנת במרחק של פחות משעת-נסיעה מתל-אביב, היא פלאנטה אחרת.

המרבדים על "דיכוי האינתיפאדה", נוסח רבין או שרון, אינם יודעים מה הם שחים. אין הם רואים, ואין הם רוצים לראות, מה מתרחש כאמת בשטח.

● צאלח, בן 9

ל ירדנו אחמד יש אחיו בן 9, צאלח. אביו של צאלח נסע לזמ"מה לחו"ל. באחד הימים ביקשה אמו של צאלח את אחמד לבוא לביתה כדי להשפיע על צאלח.